

منطقه حفاظت شده سرخ آباد

تاریخچه حفاظت:

با توجه به آگهی رسمی مصوبه شماره ۱۴۹ مورخ ۷۵/۱۱/۲۷ شورای عالی حفاظت محیط زیست و بند الف ماده ۳ قانون حفاظت و بهسازی محیط زیست منطقه سرخ آباد واقع در استان زنجان طی آگهی شماره ۳۰۳۶-۱ مورخ ۷۶/۴/۲۸ منطقه حفاظت شده اعلام گردید.

موقعیت جغرافیایی:

منطقه حفاظت شده سرخ آباد بخشی از حوزه آبخیز زنجانرود می باشد که در سمت شمال غربی شهر زنجان واقع گردیده است. وسعت منطقه برابر با ۱۲۲۶ کیلومتر مربع می باشد که از شرق به رودخانه سارمساقلو و از جنوب به رودخانه زنجانرود منتهی می گردد. از نظر موقعیت جغرافیایی بین ۴۸ درجه و ۴ دقیقه و ۴۵ ثانیه تا ۴۸ درجه و ۴۶ دقیقه و ۴۳ ثانیه طول شرقی و بین ۳۶ درجه و ۴۴ دقیقه و ۱۸ ثانیه تا ۳۷ درجه و ۸ دقیقه و ۵۴ ثانیه عرض شمالی واقع گردیده است.

حدود اربعه:

شمالا: مسیر رودخانه قزل اوزن از تلاقی رودخانه جزوان محل امامزاده با تلاقی رودخانه جزلا و اندر.

شرقا: از تلاقی رودخانه جزلا با قزل اوزن در امتداد رودخانه جزلا تا قریه شیت سپس در امتداد راه مالرو از قریه شیت تا قریه دگاه. و از قریه دگاه در امتداد راه جیپ رو تا قریه کرد کندی و از کرد کندی تا محل تلاقی جاده با رودخانه سارمساقلو در امتداد رودخانه سارمساقلو تا جاده قدیم تبریز - زنجان

جنوبا: جاده قدیم تبریز - زنجان از محل تلاقی رودخانه سارمساقلو پس از گذشتن از قریه ینگجه ، کزبر ، نیک پی ، و سیف آباد و کهاب جاده بلوغ اوراچی

غربا: از امامزاده جزوان در امتداد رودخانه تا رشید آباد و سپس در امتداد جاده جیپ رو از رشید آباد تا مشکین و پس از گذشتن از قراء ، ارمانخانه و جلیل آباد و اوراچی، بلوغ و کهاب تا جاده قدیم تبریز - زنجان

وضعیت عمومی و اقتصادی اجتماعی :

معیشت مردم منطقه حفاظت شده سرخ آباد از طریق کشاورزی و دامداری تامین می گردد. دارای ۵ دهستان بوده که جمعا حدود ۴۸ روستا را از دو شهرستان زنجان و طارم در خود جای داده است.

جاده های موجود:

جاده زنجان- تبریز ، جاده زنجان-ارمغانخانه-خلخال ، جاده زنجان-تهم-چورزق(طارم)

وسعت:

وسعت منطقه برابر با ۱۲۲۰۰۰ می باشد

وضعیت طبیعی:

توپوگرافی: دامنه تغییرات ارتفاع آن از ۶۰۰ تا حداکثر ۳۰۰۰ متر می باشد.

منابع آب: چشمه ها ، آبشخورها ، رودخانه قزل اوزن، دودخانه های محلی (رودخانه سهرین ، ینگچه چای، دگاه چای)

رودخانه حفاظت شده: منطقه فاقد رودخانه حفاظت شده میباشد و مهمترین رودخانه منطقه رودخانه قزل اوزن می باشد که از آن عبور می کند

چشمه: تعداد حدود ۶۰ مورد

پوشش گیاهی:

بر اساس مطالعات انجام شده این منطقه دارای تعداد ۱۱۰۰ گونه گیاهی و درختچه ای و مرتعی ،متعلق به ۵۵ خانواده می باشد . انواع گون ، خار شتر، شکر تیغال ، گل گاوزبان ،قدومه، آویشن، مریم گلی، چای کوهی، یونجه زرد، صعلب خاکشیر ،پونه

حیات وحش:

آهو-تشی-عقاب طلایی-روباه صحرایی-گرگ-کفتار-قوچ و میش-سنجاب زمینی-خرگوش-شغال-خرس -
سهره طلایی

وضعیت مرز بندی منطقه:

با مساحتی بالغ بر ۱۲۲۰۰۰ در غرب استان زنجان و در همسایگی با استانهای آذربایجان شرقی و اردبیل

فعالیت‌های انسانی و تعارضات:

چرای بیرویه مراتع که باعث از بین رفتن پوشش گیاهی و فرسایش می شود.

فعالیت‌های کشاورزی، برداشت بیرویه از منابع آبی با حفر چاه‌های مجاز و غیر مجاز و تبدیل شدن کشتهای دیمی به کشت آبی، بوته کنی و تخریب اراضی توسط بومیان منطقه، شکار غیر مجاز، فعالیت‌های معدنی و راهسازی، مزاحمت سگهای گله به گونه های جانوری بخصوص آهوان، وجود واحد های پرورش بوقلمون، گاوداری ها، پرورش گوسفند و...

امکانات و تجهیزات موجود برای حفاظت از منطقه:

محیط بان۴، خودرو ۲ دستگاه، موتورسیکلت ۲ دستگاه، پرسنل ۱۵ نفر، ساختمان ۱۰۰۰ مترمربع و زیربنا ۵۰۰ مترمربع.

وضعیت زیستگاه در ارتباط با زیستگاه های پیرامونی:

از جهت شمال غربی و شمال هم مرز با منطقه خلخال که بهترین زیستگاه کل و بز می باشد و منطقه شکار ممنوع فیله خاصه و غربا شکار ممنوع کاغذ کنان که زیستگاه آهو و محل زمستان گذرانی آهوانی که این منطقه گذار میکنند میباشد. این منطقه یکی از بهترین زیستگاه گونه های جانوری از جمله آهو، پلنگ، خرس، گراز و... و انواع پرندگان شکاری و انواع گیاهان داروئی و... می باشد.

زمان یا فصل بازدید از منطقه و وضعیت منطقه در فصول مختلف :

در هر چهار فصل قابل بازدید و بررسی می باشد لیکن در فصل زمستان بدلیل بارش نزولات جوی بازدید و بررسی از منطقه به سختی و با ماشینهای مناسب می تواند صورت پذیرد.

جاذبه های طبیعی و گردشگری منطقه:

کوه ها، دره ها، دامنه ها، پهنه ها و جریان های آب سطحی چون رود، چشمه، آبشخور، آب بندان در کنار ذخیره های زیستی، رستنی ها و وحوش، مهم ترین جاذبه های بصری و دیداری منطقه محسوب می شود. افزون بر این برخی جلوه های انسان ساخت که در نتیجه زندگی و فعالیت مردم منطقه ایجاد شده است. در کنار جاذبه های طبیعی و غیر طبیعی، چشم اندازها و مناظر بدیع و زیبایی در منطقه به وجود آورده است.

مهم ترین جاذبه های گردشگری منطقه: دشت سهرین ، رودخانه قزل اوزن، وانواع سدهای خاکی که در فصلهای مهاجرت پرندگان بهترین مناظر طبیعی را به وجود می آورند.

وضعیت مالکیت اراضی:

منطقه مذکور دارای دوبخش کوهستانی و دشتی است که کوهستانی حدود ۸۰ درصد ملی و بخش دشتی حدود ۳۵ درصد مل و مابقی مستثنیات می باشد .

منطقه حفاظت شده انگوران

تاریخچه حفاظت:

قرق منطقه از سال ۱۳۴۹ بر اساس مصوبه شماره ۳۱ مورخ ۱۳۴۹/۱۲/۲۲ با مساحت ۱۲۲۱۳۰ هکتار شروع و در روزنامه رسمی شماره ۷۶۷۵ تاریخ ۱۳۵۰/۳/۱۹ آگهی، طی مصوبه شماره ۶۵ تاریخ ۱۳۵۴/۵/۲۱ شورای عالی محیط زیست به دو منطقه حفاظت شده و پناهگاه حیات وحش ارتقا یافت.

موقعیت جغرافیایی:

بین ۳۶ درجه و ۳۰ دقیقه تا ۳۶ درجه و ۵۰ دقیقه شمالی، و ۴۷ درجه ۱۵ دقیقه تا ۴۷ درجه ۵۰ دقیقه طول شرقی در شمال غرب کشور در ناحیه کوهستانی در رشته جبال زاگرس قرار گرفته است.

حدود اربعه:

شمالا

از اتصال رودخانه سهند (در بند قاطرچی) با رودخانه قزل اوزن بطرف غرب در امتداد رودخانه سهند تا قریه سهند آباد بالا و از این قریه در امتداد جاده ماشین رو پس از گذشتن از قریه قاضی کندی - قلعه جوق - حسن آباد - لجبین - قزلجه و در امتداد جاده جیب رو تا علم کندی

غربا

از قریه علم کندی بطرف جنوب در امتداد رودخانه تا قلعه برادر شاه و قلعه قرخ بلاق و از قلعه قرخ بلاق در امتداد رودخانه قرخ بلاق و رودخانه نصرت آباد تا قریه نصرت آباد

جنوبا

از قریه نصرت آباد بطرف شرق در امتداد جاده جیب رو پس از گذشتن از قراء بابا نظر - قراوول خانه - امیر آباد - کاکا - کلاب لو - ینگجه - میانج - کوسج پایین - کوسج بالا - خضر شاه - دندی

شرقا

از قریه دندی در امتداد جاده شوسه بطرف شمال پس از گذشتن از رودخانه انگوران تا قریه آق بلاق حسن خان واز قریه آق بلاق حسن خان در امتداد جاده جیپ رو تا قریه بلند پرچین و از قریه فوق در امتداد جاده جیپ رو قدیمی (مخروبه) تا قریه بیانلو و از بیانلو در امتداد رودخانه بیانلو پس از گذشتن از باغ حاج غایب و دره حاج غائب متصل به رودخانه قزل اوزن (حد شمالی پناهگاه انگوان) واز این قسمت بطرف شمال در امتداد رودخانه قزل اوزن پس از عبور از قراء سریک- ماهنشان- اوجو موسی تا اتصال در بند قاطر چی با رودخانه قزل اوزن.

وضعیت عمومی اقتصادی اجتماعی:

معیشت مردم از طریق پرورش ماهیان سرد آبی ، دامداری و کشاورزی تامین می گردد. تعداد روستا حدود ۴۶ می باشد.

جاده های موجود:

جاده زنجان ماهنشان منتهی به روستا ها و شهرهای اطراف

جاده دندی آقکند ماه نشان

جاده دندی تخت سلیمان (تکاب)

وسعت:

وسعت منطقه اصلاحی حدود ۸۷۱۹۲ هکتار می باشد.

وضعیت طبیعی:

توپوگرافی: دامنه تغییرات ارتفاع آن از ۳۰۰ تا حداکثر ۳۳۳۲ متر می باشد

منابع آب: اطلاعات چشمه ها ، آبشخورها و چاههای منطقه موجود نمی باشد . اما وجود رودخانه قزل اوزن وسد
مراش را می توان از مهمترین منابع آبی منطقه محسوب نمود.

رودخانه حفاظت شده :

منطقه فاقد رودخانه حفاظت شده می باشد ومهمترین رود خانه منطقه رود خانه قزل اوزن می باشد.

پوشش گیاهی:

پوشش گیاهی منطقه بر اساس مطالعات انجام شده تعداد ۲۹ گونه بوته و درختچه و ۹۶ گونه علف و ۴۶ مورد
گرامینه در محدوده منطقه وجود دارد و در چهار جامعه مشخص گیاهی (۱- درمنه -آویشن - گون ۲-درمنه
گندمیان آویشن ۳-گندمیان ۴-بالشتکی ها) قرار گرفته اند .

حیات وحش:

بر اساس مطالعات انجام شده تعداد ۳۳ گونه پستاندار ، ۱۰۷ گونه پرنده ، ۲۳ گونه خزنده ، ۸ گونه ماهی ، ۷ گونه دو
زیست و ۷۸ گونه حشرات هوازی و خاکزی در منطقه و پناهگاه حیات وحش انگوران وجود دارد .
پستانداران :

از جمله پستانداران موجود در منطقه می توان به قوچ ومیش نژاد ارمنی ، کل وبز ، خرس قهوه ای ، سیاه گوش ،
گراز ، گرگ ، کفتار ، روباه ، خرگوش ، گورکن ، شغال ، وخارپشت ، رودک و تشی و، از پرندگان ، عقاب
طلایی ، کرکس ، بحره ، لک لک سفید... را نام برد .

وضعیت مرز بندی منطقه :

مساحتی بالغ بر ۸۷۱۹۲ هکتار در غرب استان زنجان و در مرز ۳ استان آذر بایجان شرقی وغربی و کردستان
قرار گرفته است .

فعالیت‌های انسانی و تعارضات:

فعالیت‌های معدنی، شخم و کشت غیر مجاز، شکار غیر مجاز، اجرای طرح‌های عمرانی نظیر جاده‌های بیلاقی، خشکسالی، کمبود امکانات حفاظتی، گاوداری‌ها، مرغداری‌ها و واحدهای پرورش ماهی.

امکانات و تجهیزات موجود برای حفاظت از منطقه:

۱ واحد سر محیط بان، خودرو ۱ دستگاه، موتورسیکلت ۲ دستگاه، پرسنل ۴ نفر، ساختمان اداره ماهنشان و دندی حدود ۱۲۰۰ متر مربع.

وضعیت زیستگاه در ارتباط با زیستگاه‌های پیرامونی:

منطقه حفاظت شده انگوران از نظر تقسیمات کشوری قسمت عمده‌ای از شمال و شرق و جنوب آن در دو بخش ماهنشان و انگوران و قسمتی از شمال غرب منطقه در بخش افشار شهرستان تکاب استان آذربایجان غربی قرار دارد.

زمان یا فصل بازدید از منطقه و وضعیت منطقه در فصول مختلف:

منطقه در فصل بهار و تابستان قابل بازدید می‌باشد در مواقع بارندگی نیازمند استفاده از خودروهای کمک‌دار مناسب است.

جاذبه‌های طبیعی و گردشگری منطقه:

کوه‌ها، دره‌ها، دامنه‌ها، پهنه‌ها، رستنی‌ها و وحوش، مهم‌ترین جاذبه‌های بصری و دیداری منطقه محسوب می‌شود. افزون بر این برخی جلوه‌های انسان‌ساخت که در نتیجه زندگی و فعالیت مردم منطقه ایجاد شده است. در کنار جاذبه‌های طبیعی و غیر طبیعی، چشم‌اندازها و مناظر بدیع (دشت لاله‌های واژگون) و زیبایی در منطقه به وجود آورده است، مهم‌ترین جاذبه‌های گردشگری وجود ساختارهای طبیعی از جمله بیلاقات علم‌کندی و انگوران و حضور عشایر در فصل چرا، مجموعه میراث جهانی تخت سلیمان، دژ بلقیس، قلعه تاریخی یاستی قلعه، روستای هدف گردشگری قوزلو و علم‌کندی و واحدهای اقامت بوم‌گردی در روستاهای فوق، قلعه بهستان، قلعه لک لک‌ها و....

وضعیت مالکیت اراضی:

حدود ۶۵ درصد جزو اراضی ملی و ۳۵ درصد جزو مستثنیات.

پناهگاه حیات وحش انگوران

تاریخچه حفاظت:

قرق منطقه از سال ۱۳۴۹ بر اساس مصوبه شماره ۳۱ مورخ ۱۳۴۹/۱۲/۲۲ با مساحت ۱۲۲۱۳۰ هکتار شروع و در روزنامه رسمی شماره ۷۶۷۵ تاریخ ۱۳۵۰/۳/۱۹، طی مصوبه شماره ۶۵ تاریخ ۱۳۵۴/۵/۲۱ شورای عالی محیط زیست به دو منطقه حفاظت شده و پناهگاه حیات وحش ارتقا یافت.

موقعیت جغرافیایی:

بین ۳۶ درجه و ۳۰ دقیقه تا ۳۶ درجه و ۵۰ دقیقه شمالی، و ۴۷ درجه ۱۵ دقیقه تا ۴۷ درجه ۵۰ دقیقه طول شرقی در شمال غرب کشور در ناحیه کوهستانی در رشته جبال زاگرس قرار گرفته است.

حدود اربعه:

شمالا از اتصال آبریز دره حاج غائب با رودخانه قزل اوزن (مقابل قریه میراخور) بطرف غرب در امتداد دره فوق پس از گذشتن از باغ حاج غائب در امتداد رودخانه بیانلو تا قریه بیانلو و از قریه بیانلو در امتداد جاده مال رو بیانلو - بلند پرچین (جاده جیب رو قدیمی) تا قریه بلند پرچین و از قریه بلند پرچین در امتداد جاده جیب رو آق بلاق حسن خان پس از عبور از چشمه آق بره (تقاطع جاده بلند پرچین - حاج عینک - آق بلاق حسن خان) تا تقاطع جاده قره بوق سپس در امتداد جاده آق بلاق حسن خان تا قریه آق بلاق حسن خان

غربا: از قریه آق بلاق حسن خان بطرف جنوب در امتداد جاده شوسه دندی الی تقاطع این جاده با رودخانه انگوران چای و سپس در امتداد این رودخانه تا محل تقاطع رودخانه فوق بارودخانه دندی و سپس در امتداد رودخانه دندی تا تقاطع رودخانه فوق با جاده دندی - انگوران و در امتداد جاده انگوران دندی تا تقاطع این جاده با جاده دندی قره دره

جنوبا: از تقاطع جاده قره دره دندی با جاده ماشین رو انگوران بطرف شرق در امتداد جاده ماشین رو قره دره تا قریه دره و از قریه فوق در امتداد جاده ماشین رو تا ابراهیم آباد متصل به رودخانه قزل اوزن

شرقا: از ابراهیم آباد بطرف شمال در امتداد رودخانه قزا اوزن تا قریه سریک (اتصال دره حاج غائب با رودخانه قزل اوزن)

وضعیت عمومی اقتصادی اجتماعی:

معیشت مردم از طریق پرورش ماهی، دامداری و کشاورزی تامین می گردد. تعداد روستا حدود ۲۰ روستا می باشد.

جاده های موجود:

جاده زنجان ماهنشان منتهی به روستاها و شهرهای اطراف

جاده دندی آفکند ماه نشان، جاده دندی تخت سلیمان (تکاب)

وسعت:

وسعت منطقه ۲۹۸۳۳ هکتار می باشد.

وضعیت طبیعی:

توپوگرافی: دامنه تغییرات ارتفاع آن از ۱۲۷۰ متر و حداکثر ۲۲۰۰ متر می باشد

منابع آب: اطلاعات چشمه ها ، آبشخورها و چاههای منطقه موجود نمی باشد . اما انگوران چای در داخل منطقه و رودخانه قزل اوزن در مرز منطقه جریان دارد .

رودخانه حفاظت شده :

قسمتی از رودخانه انگوران چای در داخل پناهگاه حیات وحش انگوران واقع شده است و مهمترین رودخانه شهرستان یعنی رودخانه قزل اوزن در مرز منطقه جریان دارد

پوشش گیاهی:

پوشش گیاهی منطقه بر اساس مطالعات انجام شده تعداد ۲۹ گونه بوته و درختچه و ۹۶ گونه علف و ۴۶ مورد گرامینه در محدوده منطقه وجود دارد و در چهار جامعه مشخص گیاهی (۱- درمنه -آویشن - گون ۲-درمنه گندمیان آویشن ۳-گندمیان ۴-بالشتکی ها) قرار گرفته اند .

حیات وحش:

بر اساس مطالعات انجام شده تعداد ۳۳ گونه پستاندار ، ۱۰۷ گونه پرنده ، ۲۳ گونه خزنده ، ۸ گونه ماهی ، ۷ گونه دو زیست و ۷۸ گونه حشرات هوازی و خاکزی در منطقه و پناهگاه حیات وحش انگوران وجود دارد .
پستانداران :

از جمله پستانداران موجود در منطقه می توان به قوچ و میش نژاد ارمنی ، کل و بز ، خرس قهوه ای ، سیاه گوش ، گراز ، گرگ ، کفتار ، روباه ، خرگوش ، گورکن ، شغال ، وخارپشت ، رودک و تشی و از پرندگان ، عقاب طلایی ، کرکس ، بحره ، لک لک سفید... را نام برد .

وضعیت مرز بندی منطقه :

بامساحتی بالغ بر ۲۹۸۳۳ هکتار در غرب استان زنجان و در نزدیکی مرز استان کردستان قرار گرفته است .

فعالیت های انسانی و تعارضات:

فعالیت های معدنی، شخم و کشت غیر مجاز، شکار غیر مجاز، اجرای طرح های عمرانی نظیر راه ها ، خشکسالی، کمبود امکانات حفاظتی، واحد های پرورش ماهی.

امکانات و تجهیزات موجود برای حفاظت از منطقه:

۲ واحد محیط بانی، خودرو ۱ دستگاه، موتورسیکلت ۲ دستگاه ، پرسنل ۷ نفر، ساختمان (با موتورخانه و...) محیط بانی های بلندپرچین و قره بوق (طومارخانلو) ۴۰۰ متر مربع.

وضعیت زیستگاه در ارتباط با زیستگاه های پیرامونی:

پناهگاه حیات وحش انگوران از نظر تقسیمات کشوری در مرکز شهرستان ماه نشان واقع شده و در دو بخش مرکزی (ماهنشان) واقع شده و ۲۰ روستا در داخل و مرز منطقه قرار دارد .

زمان یا فصل بازدید از منطقه و وضعیت منطقه در فصول مختلف:

منطقه در فصل بهار و تابستان قابل بازدید می باشد در مواقع بارندگی نیازمند استفاده از خودروهای کمک دار مناسب است.

جاذبه های طبیعی و گردشگری منطقه:

کوه ها، دره ها، دامنه ها، پهنه ها، رستنی ها و وحوش، مهم ترین جاذبه های بصری و دیداری منطقه محسوب می شود. افزون بر این برخی جلوه های انسان ساخت که در نتیجه زندگی و فعالیت مردم منطقه ایجاد شده است. در کنار جاذبه های طبیعی و غیر طبیعی، چشم اندازها و مناظر بدیع (دشت لاله های واژگون) و زیبایی در منطقه به وجود آورده است، مهم ترین جاذبه های گردشگری وجود ساختارهای طبیعی از جمله قلعه بهستان، چهار طاقی کلیسا، حیات وحش منطقه شامل قوچ و میش، کل و بز، سیاه گوش و....

وضعیت مالکیت اراضی:

حدود ۶۵ درصد جزو اراضی ملی و ۳۵ درصد جزو مستثنیات